Székesfehérvár, 1906. XIII. évfolyam, 54. szám. Kedd, május 8.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló“ cim alatt létesitett új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: I évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BÍLKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Választások a megyénél.

Hónapok, sőt évek óta tartó küzdelem nyert befejezést a tegnapi napon. A szivek és meggyőződések erőteljes megdolgozása, a rábeszélések tarka változatai, a szelid és kevésbbé szelid presszio, a hivatalos hatalom ezerféle szálainak összebogozása, az ismeretségeknek, befolyásoknak minden oldalról való érvényesitése: ezek hozták meg a tegnapi nap diadalát

A hivatalos apparatus gőzerővel, sőt furfanggal dolgozott A főszolgabirák sarkon állottak és árgus szemekkel lesték, hogy kinek miféle szavazó szándékai vannak Nekik elvük volt, hogy alispán csak főszolgabiróból legyen és lehet; a ki a közigazgatás rejtelmeiben nem szerzett mindennapi tapasztalatot, az ne lépjen az alispáni állás magaslatára Hogy mekkora hatalom egy főszolgabiró, azt szükségtelen magyarázni. Különösen nálunk, Fejérmegyében, a hol a bizottsági tagoknak nagy sokasága a községi jegyzőkből és birákból kerül ki. Ki merne közülük másként gondolkozni, mint a hogyan a hatalmas ur reméli, mikor minden hivatali cselekedetüket a főszolgabiró ellenőrzi és jóakarattal, vagy szigorral hozza meg felette simogató, vagy döntő itéletét.

De kiünt egy másik rettenetes árnyoldala a tegnapi választásnak. A szavazatokért való házalás szörnyű munkája, titáni erőfeszitése. Nem egyik, vagy másik, hanem az összes jelöltek nevében mondjuk ezt. Képzelhetlenül kellemetlen is, mód nélkül lealázó és fárasztó az a szerep, a melyet egy-egy jelöltnek a siker érdekében megtenni kell. A mostani jelöltek ugyszólva hónapokon keresztül járták a megyét és házaltak a voksokért. Tessék ezt elképzelni télviz idején, a tavaszi esőzések által átáztatott feneketlen sártengerben. A tisztviselő legalább hónapokon keresztül kénytelen elhanyagolni rendes munkakörét, hogy a voksolók megdolgozása nélkül saját jövőjét kockára ne tegye. Ugyanezt teszi a második, ugyanezt a harmadik. S kénytelen megtenni mindegyik, hogy a másik jelölttel szemben el ne maradjon Az eredmény pedig ugyanaz, mintha egyik sem tette volna ezt a fárasztó munkát, mert a szavazó bizottsági tag füle három, négy bizottsági tag bokros érdemeinek elhangzásától zúg s azok megtörténte után ép ugy nem tudja, mint azelőtt nem tudta, hogy kinek adja oda a drága kineset, a bizalmat. Azután jönnek a különféle segédcsapatok szóval és irásban, hogy a zavarodás munkáját tökéletessé tegyék. Végre is az győz, a kinek kezében több fegyver van a megfélemlitésre, a kiben erősebb a rábeszélési képesség. Szóval egy-egy megyei tisztség eléréséhez a mai viszonyok közt kell egy egész vagyon, a mi a különböző költségekre rámegy, kell rengeteg idő, sokszor megalkuvás a kötelességmulasztás mezején.

Hát ez lealázó, ez össze nem férő egy komoly, ambiciozos, tisztjét, méltóságát nagyra tartó tisztviselőre nézve. Eddig nem tettek, nem tehettek ellene a tisztviselők, de bizvást reméljük, hogy ez az állapot a jövőben meg fog szünni. Szüntessék meg közös akarattal maguk a tisztviselők s legyen rajta a felsőbb hatóság, hogy ennek a nehéz tehernek levételében a tisztviselői karnak minden lehető módon segitségére legyen Örömmel veszik tudomásul maguk a tisztviselők, sőt örömmel tapasztalják maguk a bizottsági tagok is, a kiknek ép ugy kellemetlenséget szerez, mint a magukat feláldozó tisztviselőjelöltek is.

Maga a választás óriási érdeklődés mellett folyt le. A karzat valóságos virágerdőt képezett annak a sok szép asszonynak és leánynak megjelenésétől, a kik izgalomtól kipirult arccal lesték várták a jövendőt, tipelt kiki a maga jelöltjére. Lenn pedig a nagyteremben zugott a szavazók és érdeklődők sürü tömege. Kavarogtak, mint a méhkas munkásai s méznél édesebben csorgott ajkaikról a szó, a mellyel egyik a másikat a saját jelöltje érdekében a lábairól leszedni igyekezett. Pedig valamennyi ugy agyon volt már fárasztva, hogy legszivesebben egy pohár hüsitővel boritotta volna le a közügyekért égő hazafias gerjedelmeit. De hát még egy utolsó roham nem fog ártani. S csakugyan ez az utolsó nap döntötte el a hosszu korteskedés munkáját. Az ügyes kortesek, a hatalom embereinek jól kiszámitott rábeszélései gyorsan érlelték az eredmény gyümölcseit. A gyenge lábon állók az utolsó percekben tántorodtak el leigért elhatározásuktól. Az bizonyos, hogy e nélkül teljesen más képe lett volna a választásnak. Mert a kilátások szerint más jelöltek jutottak volna többségre.

Széchenyi Viktor gróf főispán 10 órakor megnyitván az ülést üdvözölte a bizottság tagjait s röviden utalt a nagyfontosságu állások betöltésére. A szavazást elrendelvén, körülbelül egy órára nagy zsivaj közt két szavazó urnánál adták le a bizottsági tagok szavazataikat.

Az időnként érkező jelentések világossá tették csakhamar az eredményt, a mely a kihirdetéskor igy hangzott: **Szüts Jenő 118, Kálmán Vince 80, Fiáth György dr. 77 szavazatot kapott.** A meglepetés általános volt, mert Fiáth dr.-nak a második szavazásra való bennmaradását a legtöbb bizottsági tag biztosra vette, sőt maga Kálmán Vince főszolgabiró is bizonyos lemondással beszélt a második szavazás eshetőségeiről. Három szavazaton mult Fiáth György dr. kimaradása. A ki legkevésbbé vette tragikusan, ő maga volt. Mosolyogva járt-kelt barátai között. Sebaj! Fiatal ember még! Előtte áll a jövő. Az ő barátainak és jóakarói nak szama csak növekedhetik a jövendőben.

A főispán kijelentvén, hogy abszolut többségre lévén szükség, az uj szavazást elrendeli. Az érdeklődés itt már megcsappant és sokan kifelé menekültek a tulizzott terem gőzéből. Természetes volt, hogy Szüts Jenő többsége óriási fog lenni Kálmán Vince fölött. Ugy is lett: **Szüts Jenő 156 Kálmán Vince 114 szavazatot kapott.**

Ezután a főjegyzői állás betöltése következett. Viharos, percekig tartó éljenzés üdvözölte az egyedüli jelöltet, melynek lecsillapultával az elnöklő főispán Balassa Sándort megválasztott főjegyzőnek jelentette ki.

Tiszti főügyésszé Schlammadinger Jenő dr. tb. főügyész választatott meg 174 szavazattal Kenessey Gyula 85 szavazata ellenében. Az eredmény itt is előreláthető volt, de hogy Schlammadinger dr. ily óriási többséggel győzzön, alig volt remélhető.

A váli főszolgabirói állásra egyhangulag *Taraffás* Béla szolgabirót, helyébe *Mészöly* Áron II. szolgabirót választották, a kinek helyét *Blauhorn* Károlylyal töltötték be. I. aljegyző *Balassa* Imre lett, II. aljegyző dr. *Korniss* Zoltán, III. aljegyző *Apt* Ödön, IV. aljegyző ifj. *Havranek* József.

A tisztviselők letették az esküt s Szüts Jenő alispán szép beszédben köszönte meg a megye közönségének bizálmát s kifejtette követendő programmját.

A választások befejezése után kevés tárgya maradt a közgyülésnek. Kenessey Gyula az alkotmányvédő 50-es bizottság alelnöke beszámolt tevékenységükről s szivesen hozta tudomásul, hogy a törvénytelen kormányzattal szemben sikerült megvédeni a megye önkormányzatát. Szüts Jenő alispán inditványára a közgyülés őszinte köszönettel adózott a bizottság hazafias és odaadó buzgalmáért. Végül a közgyülés elhatározta, hogy az uj kormányt feliratilag üdvözölni fogják.

A műpártolók kiállitása.

Ha röviden akarnók kifejezni meggyőződésünket, benyomásainkat a műpártolók pompásan sikerült kiállitásáról csak ennyit kellene mondanunk: *Nézze meg mindenki minél előbb!* Ennyi kincset, ennyi értékes és érdekes drágaságot, ereklyét egy csomóban aligha fogunk látni egyhamar Székesfehérvárott.

Szinte csodáljuk, miként lehetett ebben a mi holt érdeklődéséről nevezetes városunkban ennyi szépet, ennyi gyönyörködtetőt egybehordani. Tehát mégis van nekünk gazdagságunk, mégis tudunk mi

Mai lapunk 4 oldal.

00000259

szépet, igazán szépet produkálni. Ismét és ismét mondjuk s a legszivesebben a legmelegebben hivjuk fel olvasóink s városunk közönségének figyelmét: nézzék meg a műpártolók kiállitását. A ki megnézi, bizonyára csak gyönyörüséggel eltelve fog onnan távozni s a legteljesebb megelégedés lesz urrá a szivében.

Kezdjük elülről. Mindjárt a belépésnél igen meglep bennünket az a pár hatalmas terjedelmü kép, a melyeket a világhirü művész, Valentini János festett s a melyek most gróf Nadasdy Ferenc tulajdonai. Valentini a mienk volt, Fejérmegyében töltötte élete java részét s cigányképei innen terjesztették hirét világgá. Egész sereg kisebb-nagyobb kép függ körülötte, a melyeket azonban nehéz volna sorjában felemlitem. A másik teremben egy csomó szép tájkép és arckép közt egy feltünően szép képet látunk: Fényes A. öreg nénijét, a mint a délutáni kávé után végtelen megelégedéssel nyugtatja tekintetét a nagy mindenségen. Alatta Guzmics Kálmánnak vagy 10 rajza látható. Pompás dolgok. Látja rajtuk az ember a művész oroszlánkörmeit, hogy mit várhattunk volna tőle. A püspökség is gazdagon van képviselve. Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök egész sereg szép képet bocsátott a rendezőség kezére. Klautz György dr. és Streit Ferenc szintén több szép képpel szerepelnek. A Szögyény-Marich család szintén sok szép és rendkivül értékes képet állitott ki a mult idők nevezetes emlékei közül. Érdekes Edvi Illés Károly absynth ivója, a Minich S. tulajdonát képező khinai selyemfestések, Vágó Pál ifjukori rajza, Dürer metszetei (a cisztercitáák tulajdona.) Wertheim Pál plaketgyüjteménye, valamint Napoleon-emlékei tanuságot tesznek gyüjtőjük szépérzékéről. Nagy Ignác egész sereg szebbnél-szebb érdekes régiséggel szerepel, köztük egy állitólagos Murillo Madonnával, Maulpertsch: Krisztus keresztrefeszitésével (a szeminariumi híres kép egyik vázlata.) Vértes József tanár, a kiállitás lelke, fáradhatlan rendezője, napszámosa szintén egy egész sereg képpel szerepel, a mi műérzékét bizonyitja. Köztük van D. Tenniers sólyomvadászata, a mely a középkori festészet egyik legérdekesebb alkotása.

Itt felbeszakitom a bemutatást. A szerintem legértékesebbekről, Bory Jenőnek, ennek a zseniális fiatal művésznek, a mi büszkeségünknek oroszlánkörmeiről külön kell szólani. Ő nem férhet meg egy rövid tárca keretében. Guzmicsról s a kiállitás több nevezetességéről szintén a jövő alkalommal szólunk.

Záradékul csak annyit jegyzek meg, hogy a közönség érdeklődése különösen a délutani órákban felette élénk. Erzsébet Amália kir. hercegnő s férje Lichtenstein Alajos herceg tegnap gyönyörködtek a kiállitásban. Ott volt Széchenyi Viktor főispán nejével, Zichy János gróf, a kik nem győztek eléggé csodálkozni és gratulálni a pompásan sikerült kiállitás felett.

Azzal végzem, a mivel kezdettem: Igen tisztelt publikum, méltóztassék megtekinteni és végigélvezni.

UJDONSÁGOK.

— **Megyéspüspökünk Budafokon.** Szép ünnepe volt Budafok községnek május 6 án. Valamikor ezen a napon a fagy nagy károkat okozott a községnek s azért 1756-ban megfogadták a lakosok, hogy e napon évenként nagy körmenetet tartanak a határban s ünnepélyes szent misével és szent beszéddel is megülik e napot. Az idei május 6-át azonban különösen emlékezetessé tette az a körülmény, hogy szeretett főpásztorunk e napon megjelent budafoki hivei között, kik e napon az ő ajkairól hallhatták a szent igéket s jelen lehettek az ünnepélyes szent misén, melyet ő mutatott be e napon Ünnepélyes fogadtatás Ő méltósága határozott kivánságára nem volt, csak Heller Iván esp. ker. tanf. plebános, Francois Lajos biró és Miklóssy Lajos közs. főjegyző mentek ki néhány kocsival a vasuti állomásra a főpásztor elé, ki 8 óra 10 perckor érkezett meg Budafokra székvárosából Az állomásról a plebániára hajtattak, hol Ő méltósága bevárta a visszatérő körmenetet, a segédkező papsággal együtt egyházi ruhákba öltözve a körmenethez csatlakozot és bevonult a templomba Majd szószékre lépett és először német, rögtön utána magyar nyelven szólt a templomot zsufolásig megtöltő hiveihez, kik valóban lélegzetüket visszafojtva lesték szavait, fenséges gondolatait, szivet elmét megragadó és gyönyörködtető beszédet Őt magát kell hallani, hogy fogalmat alkothassunk róla, de visszaadni nem lehet, csak a sziv mélyén féltve őrizni, amit mondott. Szent beszéd után pontifikális misét celebrált. Szent mise alatt a budafoki dalárda énekelt; a szentélyben pedig fehérruhás leányok álltak, kik Ő méltóságát ugy a templomba jövet, mint vissza a plebániához kisérték. Mivel Ő méltósága az ünnepélyességeket kerülni akarta, hivatalosan senkivel sem tudatták a községben megérkezését, de azért sz. mise után a helybeli tantestületek tisztelegtek nála Ugy szintén ezen alkalmat felhasználva, eljött *Molnár* Viktor kultuszminiszteri államtitkár, *Gulner* Gyula Pestvármegye főispánja, *Fazekas* Ágoston főjegyző és h. alispán is tisztelegni. A tisztelgések után a község plebánosa ebédet adott Ő méltósága tiszteletére, melyen a segédkező papságon kivül részt vett az államtitkár, a főispán és főjegyző alispán, ugyszintén a községi biró és főjegyző is. Ebéd alatt az első felköszöntőt a házigazda mondta a megyéspüspökre, megköszönve kegyességét, hogy hivei közé eljött. Majd felköszöntőt mondott még a püspök ur, az államtitkár és a főispán. A dalárda is meglepetésben részesitette a megyés püspököt; ebéd alatt a plebánia kertjében több szép dalt adott elő, mit főpásztorunk szivélyes szavakkal köszönt meg. Csak a késő délutáni órákban távozott a megyés püspök, kitörölhetlen emléket hagyva hivei szivében, kik még nagyon sokáig fogják őt emlegetni.

— **Közigazgatási ülés a vármegyénél.** Fejérvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott gróf Széchenyi Viktor főispán elnöklésével. Az ülés elején ugy a főispán, mint az uj alispán Szüts Jenő a bizottság támogatását kérték munkájukhoz. A bizottság nevében Dettrich Zsigmond szólott, üdvözölve a főispánt és az alispánt. Az ülés egyik fontos tárgyát képezte, hogy dr. Pajzs Gyula a szociális cselédmozgalmakra való tekintettel Rácalmásra csendőrkülönitményt kér. A bizottság elhatározta, hogy ez ügyben felir a belügyminiszterhez. A pénzügyigazgatóság jelentése a következő: Az összes kincstári követelések összege április végéig 4.160.312 k. 66 f. Ebből befizettetett 584.608 kor. 68 fil. Hátralék 3.275.703 k. 98 f. Hazadómentesség 53 esetben engedélyeztetett.

— **Tisztelgés.** Városunk törvényhatósági bizottságának küldöttsége vasárnap d. e. 10 órakor tisztelgett dr. Wekerle Sándor ministerelnöknél, hogy neki, illetőleg az összministeriumnak megvigye a város üdvözletét. A minister nyájasan fogadta az üdvözlést s tett is éles kijelentéseket a városok fejlődéséről, de hogy ebben Székesfehérvár számára mit és mennyit óhajt juttatni, mélységesen hallgatott. Szóval ezideig ott vagyunk, a hol eddig voltunk.

— **A Magyarországi Kath. Egyesületek Orsz. Szövetsége** közgyülését folyó évi május hó 16. és 17. napjain tartja.

Tárgysorozat:

Május 16-án, szerdán délelőtt 10 órakor I. ülés a belvárosi Katholikus Kör disztermében. (A reggeli szentmise 9 órakor lesz a belvárosi plébánia-templomban.)

Elnöki megnyitó. Mondja *Zichy* János gróf elnök.

Az igazgatóság jelentése.

A szövetség számadása és költségvetése.

A választások elrendelése. (Választás alá kerül 41 igazgatósági tag.)

Határozati javaslatok tárgyalása.

II. ülés délután 3 órakor ugyanott.

Határozati javaslatok tárgyalása.

A választás eredményének kihirdetése.

Május 17-én, csütörtökön délelőtt a Szent-István-Társulat és a Regiszi Szent-Ferenc Társulat közgyülése miatt csak a szövetségi közgyülésen esetleg kiküldött bizottságok működnek.

Délután 3 órakor a belvárosi Katholikus kör disztermében *III. nyilvános ülés.*

1. A türelem és szintelenség határa. *Dudek* János dr., egyetemi tanár.

2. Keresztény társadalmi térfoglalás. *Molnár* István dr., tanár.

3. Társadalmi programmok és a kereszténység. (Záróbeszéd.)

— **Műkedvelői szinielőadás.** A Katholikus Legény Egyesület mult vasárnap adta elő a városi szinházban Herceg Ferencnek „A dolovai nábob leánya" czimü szinművét. Az iparos ifjaknak eme vállalkozását mindenki tulmerésznek tartotta és a kiváncsiság igen intelligens nagy közönséget vonzott a szinházba, hogy láthassák minő snajdig huszártisztek, bárók, nábobok, orvosok, ügyvedek kerülnek ki a panglik és gyalupadok mellől. Az ülőhelyek, páholyok egytőlegyig el voltak foglalva, csak a kakasülő maradt üresen, hiszen nem bohózatról volt szó, meg csak nem is népszinműről, hol 40 fillérért jól kinevetheti magát az ember, hanem komoly szinműről, melyben sokkal több a fájdalmas momentum, mint a kacagtató. Láttuk a Legény-Egyesületet bohózatban is népszinműben is fellépni, mindkettőben remekelt és az átlagos műkedvelői előadások szinvonalán messze felülemelkedett, a vasárnapi előadás után a fehérvári műkedvelők között határozottan kivivta magának az elsőséget. Annyi igazi tehetséget bajos lenne barhol is összehozni, mint közöttük található. Szerepeiket mindnyájan jól tudják, a sugóra alig van szükség, s mindenegyik szereplő kidolgozza saját szerepet a legaprobb kis részletig, az összjátékban meg telivér szinészt is fölülmulnak; látszik, hogy ez az egész társaság jól van fegyelmezve, hogy a tagok a próbákat nem enyelgessel töltik el, hanem komoly munkával.

A rendező Boji Lajos bármilyen szerepben lép fel, mindig mesteri alakitást nyujt, komikusnak ép oly kitünő, mint hősszerelmesnek, vagy drámai hősnek, a többi szereplők pedig mintha csak az ő képére lennének alkotva, mindenegyen meglátszik az ő lankadást, fáradtságot nem ismerő nemes ambitiója. Tarján Gida főhadnagy szerepében lépett fel. Midőn megjelent a szinpadon, már zugó tapsvihar fogadta, e taps mult érdemeinek szólt s érdemeinek koszorujába ez alkalommal uj babérokat szerzett. Enyeleg, avagy szenvedélyesen kitör, mindig eltalálja a helyes utat; szerepét teljesen átérzi, arcjátéka, szeme járása mindig hü kifejezője lelkének. Partnere Hessz Anna k. a. (Vilma) kitünően tudta kifejezésre juttatni azt a belső küzdelmet, mely szivében tombolt, midőn választania kellett szerelme és büszkesége között. Kellemes megjelenése, hangja, ügyes játéka biztositják számára mindenkor a sikert. Ganzler Lenke k. a. (Szentirmayné) kedves játéka ismeretes a közönség előtt már előbbi szerepléseiből. Tüzzel és kedvvel párosult szerénysége, discrét előadása a közönség kedveltjévé tették. Engelmann Augusta k. a. (Domaházyné) talán először volt szinpadón, de azért a lámpaláznak nyoma sem látszott rajta, s nyugodt s némikép intricus Domaházyné szerepét nem lehetett volna jobb kezekbe adni. Mindhárom kisasszony feltünt elegáns, izléses kosztümeivel. Bartusek Antal (Szentirmay) komoly szerepében

00000260

is ép ugy, megállta helyét, mint bármikor, Bartusek Pál (Bilitzky) még akkor is megkacagtatta a közönséget, mikor okosat mondott. Veisz István (Lóránt) kissé halkan ceszélt, de nagyon snájdig hadnagy volt. Beke Ferenc (Miska) ugy játszott, mintha már 3 évet kutyamosással eltöltött volna. Sok jóizü mosolyt csalt ki az arcokra Veisz Gyula (Merlin) nehéz szerepét kitünöen tudta megoldani. Hirtling Béla, Kovács Lajos, Pabl József, Tolonics Gyula, Nyitray Ferenc, Aradi Antal, Czimmerman Jakab kisebb szerepekre vállalkoztak, de ép oly ambicióval és tehetséggel játszottak, mint a többiek nagyobb szerepeikben. A legényegyesület büszke lehet arra a sikerre, melyet elért, és oly publikumot biztositott magának, mely sohasem fogja cserben hagyni. Megérte azt a kitüntetést is, hogy Ö fensége Erzsébet Amália főhercegnő is udvarhölgyével, Wenze Róza bárónővel elejétől végéig jelen volt az előadáson. Az előadás alkalmával felülfizettek K. Horváth István 10 kor., Komáromy Károly, Szuborics Jenő, gróf Zichy Jenő 4—4 kor. Károly János 3 k. 80 f. Mayer Károly 3 k. Krencz Ignác 1 k. 40 f. Medgyessy József 1 k. N. N. 40 f. Fogadják a kegyes felülfizetők a legényegyesület hálas köszönetét.

— **A Tulipánkert Székesfehérvárott.** A Tulipánkert székesfehérvári fiokja vasárnap délután alakult meg. A helybeli fiók *Havranek* Józsefnet elnökévé, Námessy János városi tb. tojegyzőt pedig jegyzőjévé választotta. A gyülés a következő határozati javaslatot fogadta el:

Mondja ki az értekezlet, hogy Székesfehérvárott a Tulipánkert szövetséget megalakitja és a szövetség működésének irányát a következő öt pontban állapitja meg:

1. Tünteto állásfoglalás minden nemzeti eszme, mozgalom és törekvés mellett s minél hathatósabb közreműködés arra, hogy semmi ezzel ellenkező irányzat a társadalomban érvényesülni ne tudjon.

2. A megalkuvást nem ismerő nemzeti érzés ápolása a családi életben s főként a neveles terén.

3. Első sorban saját példánkkal, de egyszersmind minél szelesebb koru agitacióval való közreműködés arra, hogy magyar ember lehetőleg minden szükségletét magyar termeloktől és iparosoktol, magyar eredetu cikkekbol szerezze be. Ezzel kapcsolatban mindenki a ki a szövetséghez csatlakozik, erkölcsi kötelességet vállal arra, hogy az ezekben körvonalozott célt kitelheto buzgósággal fogja szolgálni s ezen erkölcsi kötelezettség vállalásának jelképeul megveszi és nyilvánosan viseli a szovetseg jelvényet: a magyar tulipánt s azonkivül állandóan tart magánál egy másik tulipánt arra a célra, hogy azt ismerőseinek tovább adja.

4. Minden a nemzeti jelleg és önállóság előmozditását célzó társadalmi, kulturális és gazdasági vállalkozás buzditó támogatása.

5. Minden nelkülözhető tenyüzésnek és kedvtelesnek mellőzése mindaddig, mig a magyar ipart odáig nem fejlesztheti, hogy a kenyesebb luxus-igenyeket is ki tudja elegiteni.

Végül elhatározza az értekezlet, hogy elnöke által egy tulipán diszitessel ellatott torzskönyvet keszittet, mibe a szovetség céljat feltünteto es öt pontban foglalt határozat beigtatando és a mai napon létre jött egyesüles emlekére, valamint a vallalt erkölcsi kotelesség erosbitesere a tagok által aláirandó.

A hölgy bizottság tagjai lettek:

Ambach Józsefné, Albrecht Józsefné, Apt Ödönne, Artner Sándorné, Bognár Józsefne, Balogh Józsefné, Balassa Sándorné, dr. Balassa Imréné, Brestyánszky Karolin, Baro Jenone, dr. Bierbauer Viktorne, Birkl Janosné, Balogh Ferencné, Csitáry Emilné, Deutsch Aladárné és Ignácné, Destek Adolfné, Damerné, Dieballa Györgyné, Endersz Jánosné, dr. Eisenbarth Károlyné, Eisenbarth Ferencné, Emhecht Józsefné, Flögl Karolin, Fittler Béláné, dr. Fiáth Györgyné, Gánóczy Flórisné, Giffing Edéné, özv. Groszbauer Józsefné, Gutrungné, Gebhardt Bódogné, Grundböck Nina, Galambos Arturné, Gerő Jakabné, dr. Holly Gézáné, Hübner Károlyné, Havranek Lajosné, Havranek Józsefné, Herman Edéné, Hettyey Ferencné, Juraszek Elemérné, Juth Istvánné, Jámbor Zsigmondné, dr. Kalteneckert Viktorné, Kovács Károlyné, Keczán Izidorné, Kenessey Gyuláné, Kégl Miklósné, Kalteneckert Mártonné, Knazovitzky Béláné, Korniss Boldizsárné, özv. Keresztury Ödönné, dr. Kövessy Istvánné, Karl Józsefné, Klökner Józsefné, Lipcsey Lajosné, Lichtneckert Antalné, dr. Lurja Aladárné, Molnár Elekné, Macskásy Róza, Mayerhoffer Ferencné, Moenich Károlyné, dr. Mészoly Józsefné, Námesy Mariska, T. Nagy Józsefné, Nagy Ignácné, Pfinn Istvánné, Plossek Ferencné, Pápay Nándorné, dr. Palánszky Miklósné, Pásztory Sándorné, Pauerné, özv. Pichler Józsefné, Peék Jánosné, dr. Praiszaknné, özv. Reinitz Lipótné, dr. Révy Ferencné, özv. Rieder Gyuláné, Rauscher Béláné, Reé Istvánné, Simon Sándorné, dr. Steiner Jákóné, Say Ferencné, Szebehelyi Nina, Szüts Gedeonné, Schvarzbach Flóra, Say Istvánné, özv. Szauer Józsefné, Tóth Gézáné, özv. Trummer Sándorné, Tóth Alénné, Turján Józsefné, özv. Udvardy Jánosné, Vigyázó Imréné, Véber Károlyné, Vértesy Józsefné, Vértes Józsefné, Vajmár Ferencé, Winkler Vilmosné, Wünsch Mária, Wertheim Arminné, Wertheim Pálné, Weihinger Sándorné, özv. Zákics Györgyné.

A hölgy bizottság legközelebb ülést tart, hogy azután a maga kebeleben a különböző albizottságokat megalakitsa.

— **Hálaszózat.** Az a nagy résztvevő közönség, mely felejthetetlen leányunk, illetve testvérünk *Zombay Mariska* végtisztességtételén megjelent, nemkülönben azok, kik ravatalára koszorut helyeztek, vagy részvétüket bármi módon kifejezték s ez által a bennünket ért mérhetetlen veszteség okozta fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek; ugy a déli vasuti muhely dalárdája és a kath. legényegyesület kivonult tagjai egyenként ugy mint összesen, fogadják soha el nem muló hálás köszönetünket. *Zombay János és családja.*

A választói jog. Politikai körökből hallottuk, hogy Polonyi Géza ministersége nagyrészt azért történt, mert a választási törvény megalkotásánál az ő kiváló tudását, rengeteg tapasztalatát nehéz volna nélkülözni.

— De hát milyen lesz az a választási törvény — kérdi akárhány kiváncsi ember.

A jövő nagy titka ugyan még, de azért eddig is sok érdekes titok pattant már ki. Legérdekesebb talán valamennyi közt az a leleplezés, a melyet Polonyi minister állitólag egy külföldi ujságirónak mondott el a maga véleményéről. E szerint se a magyar államesszme, sem pedig a társadalmi rend ellenségei: tehát a hazátlan bitangok és istentagadó bolondok nem kapnának szavazati jogot, illetőleg nem volnának képviselőkké választhatók. Hogy az illetékes minister tervei mennyiben válnak valóra, a jövő titka, mindenesetre érdekes azonban a miniszteri nyilatkozat, a melyet a következőkben közlünk:

A reform megvalósitásakor klauzuláról kell gondoskodni, kautelákat kell megállapitani, a melyek lehetetlenné teszik a magyar államesszme veszélyeztetését és ilyen feltétel mellett az alkotmány és a néppárt is elfogadja az általános választói jogot.

— Milyenek lesznek ezek a kautélák? — kérdezte a hirlapiró.

— Meg fogjuk akadályozni — felelte az igazságügyminiszter — hogy emberek, a kik nem hazafiak, politikai jogokat gyakorolhassanak. Politikai jogokat ebben az államban nem gyakorolhat az, *a ki ennek az államnak az állameszméjét tagadja s a helyett az internacionálizmust magasztalja: az ilyen nem érdemli meg, hogy az állam jogokat adjon neki. A ki a tulajdon és a vallás ellen harcol, attol meg kell vonni a választói jogot,* mert a társadalmi rendet támadja meg. Tovább megyek. Politikai jogokat csak a magyar államesszme alapján lehet érvényesiteni, a ki tehát ezt az alapot meg akarja renditeni és a külfölddel szövetkezik a magyar állám ellen, attól meg kell vonni minden politikai jogot.

A hirlapiró: De hisz ez a véleményszabadság az érzés dolga; a véleményt nem lehet paragrafusokba szedni, ez megoldhatatlan probléma.

Polonyi: Megmutatjuk, hogy a probléma megoldható.

A hirlapiró: Hogyan lehet az ilyen elemektől a politikai jogokat megvonni?

Polonyi: Birói itélettel.

A hirlapiró: Tehát excellenciád a büntetőtörvénykönyv pótlásáról kiván gondoskodni?

Polonyi: Igen.

A hirlapiró: A vélemény nem büntethető.

Polonyi: De a vélemény világitása igen. A ki mint nacionalista vagy internacionalista megtámadja a magyar államesszmét, a ki olyan agitációt folytat, a mely alkalmas az állam alapelveinek megrenditésére, attól még lehetőségét is meg kell vonni annak, hogy politikai jogokat gyakoroljon.

A hirlapiró azt kérdezte most, vajjon ez az egész kormány álláspontja-e?

Polonyi: Igen. Minden energiámmal azon leszek, hogy ez az álláspont haladék nélkül érvényre jusson. *Én nem vagyok antiszocialista, sőt ellenkezőleg magam is szocialista vagyok, de nem vagyok internacionális és nem vagyok vallástalan. Kell, hogy minden embernek legyen hite.* Nekem mindegy, hogy ki minő vallást követ, még ha az ugynevezett morális hitet vallja is, *de a ki a nép lelkéből ki akarja irtani a vallást és a családi érzést, az nem érdemel könyörületet.*

A hirlapiró: A büntetőtörvénykönyv módositása lesz az egyetlen kautélája a magyar államesznének, avagy a magyar irni és olvasni tudás is feltétel lesz-e?

Polonyi: Szó volt erről, de nem ragaszkodunk hozzá.

A hirlapiró: Hát az analfabéták kapnak választói jogot?

Polonyi: Ezzel a kérdéssel fogl kozik a kormány; az én személyes véleményem az, hogy analfabetaknak is meg kell adni a választói jogot. Egyáltalán én a választói jog legszélesebb kiterjesztése mellett vagyok.

A hirlapiró: Direkt és titkos lesz a választás?

Polonyi: Igen.

— **A Vörösmarty Kör ünnepélye** Negyven esztendő előtt, május 6-ikén lepleztek nagy Vörösmartynk szobrát. Ezzel az országos ünnepéllyel esik egybe a Vörösmarty Kör születése napja is. A Kör ünnepet ült e napon s a ciszterciták nagytermében egy igázán pompásan sikerült felolvasó keretében áldozott a nemzet legnagyobb költője emlekenek. A estély clouja az a remek felolvasás volt, a melyet dr. Kuthy József főigazgató Vörösmartyról tartott. Magasröptű, gondolatokban, eszmekben, a természet szépségeinek szeretetében, de különösen a nagy költő iránt való gyengéd, ódaadó ragaszkodasban annyira gazdag, hogy valoban konnyü volt felkeltenie az érzelmeket, melyeket a felolvasó célzott: *olvassátok Vörösmartyt.* A szép felolvasás keretét a Kath. Kör énekkara szolgaltatta, a mely Kneifel Ferenc avatott vezetése alatt a szokott precizitással énekelte Vörosmarty Föti dal-át és a Szózatot. A három középiskola egy-egy hallgatója pedig az ünnephez igazán méltoan adtak elő egy-egy költeményt a nagy költő müveiből. Este a Vörösmarty Körben sikerült banket volt, a melyen korülbelül 40-en vettek részt. Vértesy József igazgató dr. Kuthy Józsefet s a szereplőket éltette, Kuthy József dr. Mészáros Amandot, egykori irodalomtörténet tanárat éltette. Váradi Károly főigazgató dr. Fanta Adolfot, Fittler Bélát és Kuthy Józsefet, mint a Kör 40 év előtti szereplőit, majd dr. Lauschmann Gyulát, a Kör fáradhatatlan munkását éltette Még több pohárköszöntő hangzott el s a vendégek jó ideig kellemesen szórakoztak a nagy nap örömére.

Folyó hó 6-án vasárnap délelőtt tartotta a Vörösmarty Kör rendes évi közgyülését. A közgyülés egyik fontos tárgyát képezte, hogy a választmányba a Székesfehérvárrol eltávozott Gáspár Károly és Huszár Ágoston helyébe Várady Károly és Turján József választattak be. A közgyülés után a körtagok testületileg vonultak a költőkirály Vörösmarty-téri érczszobrához, ahol ünnepély volt. Vértessy József a kör igazgatója szép beszédet mondott, majd pedig ifj. Fiáth Imre a szobor talpazatáról elszavalta azt a költeményt, amelyet a szobor leleplezésekor Egressy Gábor szavalt.

— **Tolvaj lakó.** Szabó Anna rovott multu cselédleány, aki Nagy Gyula cserepességéddel él vadházasságban, a Rác-utca 47. szám alatt lakott Béres Józsefnénél. Szabó Anna bejáratos volt háziasszonyához és igy jól tudta, hogy az hol tartja holmiját és hogy távozásakor hova szokta rejteni lakása kulcsát. Szabó Anna több izben felhasználva az alkalmat, mikor Béresné nem volt

00000261

otthon, behatolt annak lakásába és onnan nagyobb mennyiségü ruhanemüt lopott el. Béresné csak akkor jött rá a lopásra, amikor tegnap megjelent a tőle időközben a Felső Király-sorra hurcolkodott Szabó Anna lakásán és ott több oly ruhanemüt látott, amelyek tőle származtak. Béresné feljelentésére a rendőrség meginditotta az eljárást a tolvaj ellen, akinek lelkiismeretét egyéb bünselekmény is terheli.

— **A betörő bűntársai.** Lapunk előző számában megirtuk, hogy a rendőrség letartóztatta Pálinkás Domanek János rovott multu hentessegédet, aki betörésért és lopásért már 23 évi fegyházat ült. Pálinkás, aki elfogatása napján két helyen is követett el betörést, tagadta mintha neki bűntársai lennének. Dacára, hogy a veszedelmes ember álhatatosan megmaradt ezen állása mellett a rendőrség mégis meginditotta a nyomozást, amely annyiból eredménnyel járt, hogy most már kétségtelen, hogy Pálinkásnak igenis voltak bűntársai még pedig Weinberger Adolf és Tauszig Izidor budapesti illetőségü, ismert betörők személyében. Pálinkás ugyanis e két jómadárral a Kégl György-utca 20 sz. alatti házban járt, ahol Gara Izidortól lakást akart bérelni. Gara és felesége a rovott multuak arckép gyüjteményében felismerték a két betörőt. Weinberger és Tauszig valószinüleg megsejtve társuk elfogatását, megugrottak a városból. A rendőrség országosan körözteti őket.

KÉT BOLTHELYISÉG a Szt.-Imre-u. 1. sz. házban augusztus elsejére kiadó. Bővebb értesités Klökner Péter könyvkereskedésében nyerhető.

— **Öngyilkos uraságí inas.** Tóth Ferenc 24 éves legény báró Manndorf Gézánál Velencén, mint uraságí inas volt alkalmazva. Tóth Ferencet tegnap délután holtan találták szobájában, ahol egy hatlövetü revolverrel sziven lőtte magát. Az öngyilkos tettének oka ismeretlen.

Az anyóka bűne. Listár József kovácssegéd tegnap Polgárdiról bejött Székesfehérvárra, hogy itt bevásárlásokat eszközöljön. A többek között megfordult Pál Elek Szögyény Marich-utcai kereskedésében is, ahol számláját egy 20 koronással egyenlitette, amelyből azonban 15 koronát kapott vissza, közte egy tiz koronás aranyat is. Listár pénzét a kiszolgáló asztalon hagyva, tovább beszélgetett a segéddel, aki a vett árukat csomagolta. Amikor a pénzt zsebre akarta tenni, csak akkor vette észre, hogy a 10 koronás arany eltünt. Listáron kivül csak egy öreg anyóka, névszerint Viola Ferencné Öreg-utca 50. sz. a. lakosnő volt jelen az üzletben, akit rögtön felelősségre vontak. Violáné eleinte tagadott, de amikor a rendőrségen kérdőre vonták, előadta az ellopott pénzt. Az eljárás folyamatba tétetett.

Szabálrendelyet a mezőgazdasági cselédekről.

Egy régi óhajnak megvalósulása áll küszöbön, a mely egy sokszor felmerült igénynek kielégitését követeli. Egész terjedelmében közöljük Szüts Arthur főjegyző rendeletét e fontos ügyre vonatkozólag:

A mezőgazdasági éves cselédek szolgálatát kezdő időpontjának megváltoztatásáról szabályrendelet indokolása:

1) Emberiségi, célszerüségi és gazdasági szempontokból a vármegyénkben eddig a legtöbb cseléd szolgálati évének kezdő napjául szerződött január 1-je sok tekintetben rossz nap. Rendes körülmények között ekkor van az évnek leghidegebb, legzordabb időjárása, a legrosszabb, néha járhatlan utakkal. Ember — kivált a gyermek — állat, szenved, szer pusztul, répa, burgonya, zöldség, tojás elfagyhat a 20, sőt 40 kilométernyi uton. A nap ekkor a legrövidebb, ugy, hogy a távoli szállitásnál vagy nem lehet egy nap megtenni az utat, vagy a sötétség azt még kinosabbá és veszélyesebbé teszi. Nagy családu szegény cselédnek nincs elég ruhája gyermekeit a hideg ellen megvédelmezni.

2) A mezőgazdasági munkák sem változás, sem szegődés idején nem oly sürgősek, hogy nagyobb károsodást okozhatnának egy-két napi késedelemmel.

3) Konvenciós és részes földjei termését ott fogyaszthatja el, a hol termettek, nem kell gumós, gyökérterményeit kitenni a fagyásnak, szálas takarmányát az átrakás, szállitás általi veszteségnek az átnedvesedés, rothadásnak.

4) Legkevesebb a szállitani való.

5) Azonnal vetheti répáját, burgonyáját, tengerijét, kenderét, kertjét és ezáltal érdeke a gazdasághoz köti.

6) Nincs kitéve a távozó cseléd — mint ujévkor — a mezőgazdasági külső munkák szünetelése miatt három havi keresethiánynak, hanem azonnal talál az ő tehetségéhez, tudásához való foglalkozást, kaphat részes, vehet ki bérbe földet kapások alá és állatjainak legelőt.

7) Nincs kitéve a gazda annak — mind ősszel vagy ujévkor — hogy a munkások azon seleitjét fogadja fel, kik a könnyü kitelelés végett szegődnek be éves cselédnek, hogy télen át biztos lakás, füttő és kenyérhez jussanak, tavasszal pedig mikor kezdődik a terhesebb szorgos munka ideje és keresetté válik a mezei munkás, oly magaviseletet tanusitanak, hogy káros volna őket a gazdaságban megtartani s ők elérik céljukat a téli csekélyértékü munkájukért, jól kiteleltek, tavasszal elbocsájtatván a mezei munkás a cselédénél nagyobb nyári keresetéhez jutnak. Könynyen megy ez különösen oly vidéken, hol tavasszal kötik az araló szerződéseket, s vidékek pedig valószinüleg évről évre szaporodni fognak

A gazda pedig cseléd nélkül marad.

Lehet, hogy február illetve április 1 én nehezebb lesz cselédet kapni s talán emelni is kell a bérösszeget valamivel, ez azonban a viszonyok változása folytán ugy sem elkerülhető már s nagyon megéri az a tudat hogy a cseléd tisztességes szándékkal azzal a tudattal szegődik be, hogy azonnal a nehezebb, szorgosabb munkákhoz kell látni s ha konventióját helyes mértékkel és jó minőségben kapja, föld illetményét a határ jól termő és jól munkált részén egészében megkapja, megfogja beesülni magát és gazdáját ki neki a biztos megélhetést nyujtja. Földben növő terményei öszig a birtokhoz kötik, szolgálati évének utolsó öt hónapja a téli időre esvén, helyét ott nem hagyja.

Szabályrendelet.

Az éves mezőgazdasági cselédek szolgálatának kezdő napjáról.

1 §. Az évi béres mezőgazdasági cseléd szolgálati évének kezdő napja *április hónap 1-je*; végző napja a következő év *március hónapjának 31-ike.*

2 §. A szolgálatban álló, de szolgálati évének leteltével távozandó cselédnek elszegődhetésre két (2) nap *február 1-je és 2-ka* helyettesitési kötelezettség nélkül engedélyezendő.

3 §. A felmondás ideje *január hó 31-ike.*

4 §. Ezen szabályrendelet csak akkor lévén a gyakorlati élet követelményeinek megfelelő, ha a szomszédos törvényhatóságok is alkotnak hasonló szabályrendeletet, élethe leptetésével a vármegye alispánja bizatik meg.

IRODALOM.

Ünnepnapok. Egyházi és társadalmi beszédek. Irta Mihályfi Ákos dr. ciszterczita-rendi áldozópap, egyetemi tanár. Egy rendkivül izlésesen kiállitott s gazdag tartalmu könyv jelent meg a napokban a Stephaneum-nyomdában. Mihályfi Ákos dr. egyetemi tanár, a ciszterci rend e kitünő tagja összegyüjtve kiadta ünnepi beszédeit, melyeket részben templomban, részben a forumon mondott. A könyv cime: Ünnepnapok, innen származik, mert mindegyik beszédet ünnepélyes alkalommal mondott el. Mihályfi beszédeinek kiadásával katholikus irodalmunk sokat nyert. Mert Mihályfi a nem mindennap található szellemekből való. A szónokoknak pedig azon fajtájából való, kik beszédeikben nem ragyogtatják a képzelet varázsképeit, nem az érzelmek felkorbácsolására épitenek, mert a hullámokat, ha még oly hatalmasak is, nem tartják szilárd fundamentumnak, de annál alaposabban és mélyebben járnak gondolataikkal. Minden szavuk tudás és erő. Kialakult erőteljes meggyőződés, mely azért nem egyszer egészen poétikus, de mindig nemesen szárnyaló módon jut kifejezésre. Mihályfi dr.-nak pedig elégszer adatott alkalom, hogy katholikus hit és közéletünkben ilyen tartalmas, nemes és erőteljes szónoki előadásokkal egy-egy kérdést tárgyaljon, vagy kiválóbb alkalmakkor a szivekhez szóljon. Igazán kár lett volna, ha beszédjei — melyeknek értéke sohasem pillanatnyi — a szó elhangzásával elmultak volna. Nagyon jó, a katolikus ügyekre fölötte hasznos s egyuttal hálánkra érdemes gondolat és áldozat volt tehát Mihályfi ünnepi beszédeit kiadni.

A beszédeket a szerző két osztályba sorozza: Az első részben (Ünnepnapok a templomban) a szorosan vett szent beszédeket adja. Csakhogy Mihályfi szent beszédeinek nagy része is, éppen az alkalomnál s azon gondos munkánál fogva, melylyel készültek, a szónoki értéken kivül történeti értékkel is birnak. Ilyenek főleg ama beszédei, melyeket a ciszterci rend 800-ados emlékünnepe alkalmával, boldog Dénes és Redemptus kármelita vértanuk tiszteletére, a budavári koronázó templomban mondott. A szentbeszédek között több van, melyek esküvők vagy Mária kongregációi ünnepek alkalmából mondottak s ez utóbbiakat szépen átjárja szent Bernát fiának kegyelcies s bensőséges Mária-tisztelete. Kettőt közülük Fehérvárott mondott el.

Tárgyuknál fogva még jelentőségteljesebbek katholikus közügyeinket tekintve, azok a beszédek, melyek ezen cim alatt vannak összegyüjtve: Ünnepnapok a forumon. Magukban a cimeknek felsorolása legtöbbet mond. Igy beszédeket találunk a katholikus egyetemről (három beszéd), a katolikus autonómiáról, a keresztény jótékonyságról stb. Mindmegannyi beszéd egy-egy értékes essay lendületes s magyaros nyelven megirva.

A mü a Szent-István Társulat bizománya s a fényes kiállitás dacára árát csak 4 koronára szabta, pedig a mü több mint 400 oldal. A katolikus közönség mindenesetre örülni fog ennek, s igy minél többen meg tudják szerezni e szép és értékes munkát.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA" forrásviz
a sós savanyúvizek királya.

Sziklarétegen átfurt artézi forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmai ellen Korányi, Kétly, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei
a málnási „SICULIA"-forrást
a kontinens legdusabb természetes alkalikus, sós savanyuvizének minősitik.
Magyarországi főraktár:
BRAZAY KALMAN BUDAPEST, József-körut 37.
Kapható minden gyógyszertárban, drogeria és füszerkereskedésben.
3358. 30—8. TELEFON 59—46.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES
üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.
Raktárt tartok mindennemü ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javitásokat** a leggyorsabban és jutányos árban készitek.
Hirtling Pál kocsigyártó,
Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000262